

Lopend *Vuur*

Onverhard wandelen

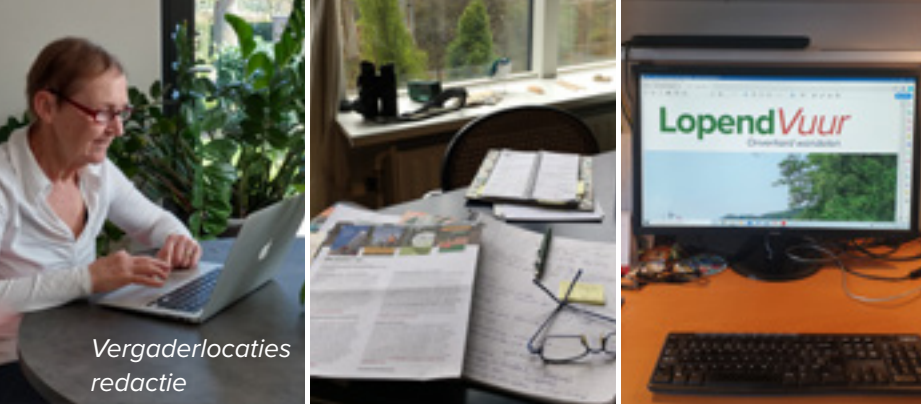
TeVoet in Noord-Holland

Nieuwjaarswandeling
Midden-Delfland

TeVoet Voorjaarswandeling

Meerdaagse wandelingen

Vergaderlocaties
redactie

Van de redactie

Wij leven in bewogen tijden. Hopelijk heeft het Coronavirus onze lezers niet te veel geschaad. Op het moment van schrijven mogen we beperkt naar buiten om te wandelen. Daar moeten we dan maar dankbaar gebruik van maken. Ingewikkelder is het samenstellen van dit aprilnummer van Lopend Vuur. Persoonlijk contact tussen de redactieleden is alleen nog digitaal mogelijk, vandaar ook de wat ongebruikelijke vergaderlocaties die hierboven zijn afgebeeld. Daarnaast zijn door de gezondheidsmaatregelen sommige activiteiten, zoals de TeVoet Voorjaarswandeling van 4 maart bij de Rijk, en de algemene ledenvergadering van 16 mei, inmiddels uitgesteld.

Dat neemt allemaal niet weg dat de redactie vindt dat de inhoud van dit nummer van Lopend Vuur zeer de moeite waard is om te lezen. Daar is allereerst een verslag van een routeinformatie over de Nieuwjaarswandeling 2020. Hier komen boeiende geschiedenis en natuurschoon samen, en dat in het dichtbevolkte Zuid-Holland! Verder is ook dit nummer weer een themanummer, in de zin dat de provincie Noord-Holland dit keer centraal staat. En met die provincie twee belangrijke leden van TeVoet die zich daar en elders voor het wandelen hebben ingezet. Zeer actieve mensen met een boeiende achtergrond. Fred Triep: bioloog, ICT specialist, beheerder van een wandelwebsite, romanschrijver en regiocontactpersoon van TeVoet. Daarnaast Vladimir Mars: historicus, wandelaar, fietser, klimmer, kanoër, gids, netwerkexpert en medeoprichter van TeVoet. Lees de boeiende interviews met deze heren.

Hoewel de TeVoet Voorjaarswandeling niet doorging hebben we er wel een beschrijving van in dit nummer opgenomen. In de rubriek Meerdaagse wandelroutes attendeert Alice Drenthe ons dit keer op routes met als thema: de Tweede Wereldoorlog en Constance Kemperman houdt ons weer op de hoogte van recent verschenen wandelboeken.

We wensen u weer veel lees- en wandelplezier!

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van de vereniging TeVoet. Het verschijnt drie maal per jaar.

Jaargang 26 • nummer 1 • april 2020

Redactie

Aan dit nummer van Lopend Vuur werkten mee: Bert de Boer, Nico van Delft, Alice Drenthe, Niek Fraterman, Jos van der Heide, Constance Kemperman, Vladimir Mars, José Noijons, Jan Rijnsburger, Jan Tukker, Bertie Schonk, Ineke Thierauf en Fred Triep. Reacties en bijdragen kunnen worden gezonden naar: redactielopendvuur@tevoet.nl

Vereniging

TeVoet heeft ten doel het in ruime zin behartigen van de belangen van de wandelaar in Nederland. TeVoet zet zich in voor behoud, verbetering en uitbreiding van onverharde paden. TeVoet streeft naar een optimale wandelinfrastructuur die goed toegankelijk (en bewegwijzerd) is voor de recreatieve wandelaar en die bovendien de mogelijkheid biedt interessante cultuur-historische en landschappelijke elementen aan de wandelaar te tonen. Meer informatie over de vereniging TeVoet is te vinden op www.tevoet.nl

Lidmaatschap

Voor het aanmelden van nieuwe leden en voor verhuisberichten: Ledenadministratie TeVoet, P.C. Hooftlaan 111, 3351 EL Papendrecht, ledenadministratie@tevoet.nl. Bankrekening NL49INGB0000372685 ten name van TeVoet. Het lidmaatschap van de vereniging bedraagt €17,50 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 december schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie. TeVoet is erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Bestuur

José Noijons (voorzitter@tevoet.nl)
Niek Fraterman (secretaris@tevoet.nl)
Nico van Delft (penningmeester@tevoet.nl)
Ineke Thierauf (bestuurslid1@tevoet.nl)
Bertie Schonk (bestuurslid2@tevoet.nl)

Regiocontactpersonen

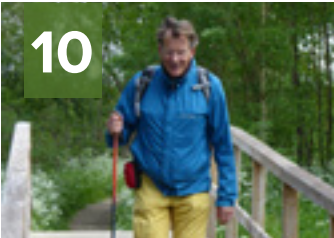
Contactinformatie van de regiocontactpersonen is te vinden op de website van TeVoet www.tevoet.nl > Vereniging > Regio's

Vormgeving en druk

Obreen Media, Hendrik-Ido-Ambacht

Het volgende nummer van Lopend Vuur verschijnt in september 2020. Inleveren van kopij vóór 1 augustus 2020 bij: redactielopendvuur@tevoet.nl

Foto omslag: Oudendijk - Alice Drenthe

2

Van de redactie

4

Van het bestuur

5

Interview met Fred Triep, regiocontactpersoon NH

7

Nieuwjaarswandeling TeVoet

10

Interview met Vladimir Mars,
TeVoeter van het eerste uur

12

TeVoet Voorjaarswandeling

14

Opening Streekpad Westfriese Omringdijk

16

Oproep kandidaatbestuur

17

Meerdaagse wandelroutes:
de Tweede Wereldoorlog

19

De paden op ...

20

Nieuws

Van het bestuur

Vlak voor het ter perse gaan van dit nummer van Lopend Vuur kregen wij het bericht dat vergaderingen zoals onze algemene ledenvergadering (ALV) van 16 mei vanwege de coronacrisis geen doorgang konden vinden. Wij kunnen op dit moment ook geen indicatie geven wanneer deze vergadering dan wél gehouden zal worden, maar wij zijn bang dat het najaar wordt.

Wij vragen u dringend om op de website te kijken wat de stand van zaken is. De ALV is van groot belang, omdat tijdens deze vergadering drie leden van het bestuur zullen aftreden: voorzitter José Noijons, secretaris Niek Fraterman en lid Bertie Schonk. Voor hen dienen nieuwe bestuursleden te worden gekozen. Nico van Delft (penningmeester/ledenadministrateur) en Ineke Thierauf (lid) blijven aan.

Zoals de leden hebben kunnen lezen in het verslag van de bijzondere ledenvergadering, gehouden op 16 november 2019, hebben de aanwezigen uitvoerig gediscussieerd over de toekomst van de vereniging. Het bestuur had daarover een notitie opgesteld die tijdens de vergadering is besproken. Uit de reacties van de aanwezigen bleek dat velen nog wel een toekomst voor TeVoet zien als zelfstandige vereniging en dat het voorgestelde samengaan met de stichting Wandelnet op dit moment niet opportuun is. Er zijn ook leden die (schriftelijk) hebben aangegeven achter het voorstel van het bestuur te staan om te werken naar een samengaan met Wandelnet. De reacties van circa 50 leden vernomen hebbende, heeft het bestuur besloten om geen stemming onder alle leden te houden over het voortbestaan van de vereniging. De consequentie van dit besluit was wel dat de drie bovengenoemde leden van het huidige bestuur hun functie neerleggen en dus hun zetel beschikbaar stellen.

Elders in dit nummer van Lopend Vuur treft u een oproep aan van kandidaatbestuursleden en aanblijvende bestuursleden aan de leden om de vacature van vijfde bestuurslid te vervullen. Verder zoekt het kandidaatbestuur nog een coördinerend redacteur voor het ledenblad Lopend Vuur. Deze functie is mogelijk te combineren met het redacteurschap voor de website.

Het bestuur roept alle leden van TeVoet op aanwezig te zijn bij de jaarlijkse ALV, (waarschijnlijk) te houden in het najaar van 2020. Nadere informatie volgt per email.

José Noijons, voorzitter

Contributie 2020

Tijdens dit schrijven zijn we inmiddels half maart en nog steeds hebben diverse leden hun contributie – ondanks een drietal herinneringen – niet betaald. In de brief bij Lopend Vuur van december was verzocht om de contributie, die per 1 januari verschuldigd is, in de maand januari over te maken. Ca. 125 leden hebben hun contributie al in december

overgemaakt, maar vrijwel een zelfde aantal heeft begin februari een dringend verzoek gehad om de contributie over te maken. Na verloop van de in die herinnering aangegeven datum hebben 33 leden nog een tweede herinnering/aanmaning ontvangen, hetgeen erin resulteerde dat er eind februari nog 12 leden waren die niet betaald hebben. Deze hebben 5 maart nogmaals een herinnering gehad, nu via de mail. Een groot probleem bij de leden van TeVoet is het niet vermelden van het lidnummer, zoals duidelijk verzocht werd in de begeleidende brief bij Lopend Vuur van december. Dit kost de penningmeester veel zoekwerk, mede omdat er nogal eens door een partner (11 keer) met andere naam de contributie wordt betaald. TeVoet is de eerste vereniging waar ik als penningmeester dat probleem zo massaal tegenkom. Bij andere verenigingen vermeldt ca. 99% het gevraagde lidmaatschapsnummer.

Incassomachtiging

Om het werk van de penningmeester rond de contributiebetaling stevig te verminderen heeft het bestuur besloten om te gaan werken met incassomachtigingen. Dit werkt naar twee kanten: de leden behoeven zich niet meer druk te maken over de betaling van de contributie en de penningmeester kan dat automatisch verwerken. Duidelijk een win-winsituatie.

Bij deze Lopend Vuur is een envelop bijgesloten met daarin een begeleidende brief, een incassomachtiging en een retourenvelop die zo verzonden kan worden.

Het betalingskenmerk wordt na ontvangst van het formulier door de penningmeester ingevuld, waarna een kopie van het dan compleet ingevulde formulier wordt geretourneerd, indien mogelijk via de mail, zodat u zelf een afschrift hebt.

E-mailadressen

Op dit moment hebben wij van ca. 30 leden geen e-mailadres. Informatie per post wordt echter alleen gestuurd als het dringende zaken betreft. Zo is er inzake een door het bestuur georganiseerde wandeling in De Rijp uitsluitend aan leden met e-mailadres bericht gezonden. Heeft u een e-mailadres en krijgt u alle post nog via de brievenbus, dan verzoeken wij u dringend om uw e-mailadres door te geven aan de ledenadministratie, e-mailadres: ledenadministratie@tevoet.nl Heeft u geen e-mailadres, omdat u bijvoorbeeld geen computer heeft, dan kunt u dat doorgeven via telefoonnummer 06-20525592 (van Delft).

Nico van Delft, penningmeester/ledenadministrateur

TeVoet in Noord-Holland

Interview met Fred Triep

Fred Triep is een veelzijdig man: avontuurlijk wandelaar, bioloog van professie, (gepensioneerd) docent, maar ook ICT-specialist, beheerder van zijn eigen wandelwebsite, medewerker bij de Hortus van Amsterdam, romanschrijver én de regiocontactpersoon van TeVoet in Noord-Holland.

Al zo'n twintig jaar is Fred actief als onze regiocontactpersoon in Noord-Holland. Hij vertegenwoordigt TeVoet ook in het wandeloverleg Noord-Holland. Dat overleg heeft recentelijk nog nuttige zaken opgeleverd, zoals bij de nieuwe dijken rond de Markermeer, waar er aparte stroken voor wandelaars en fietsers komen. Iets dergelijks gaat ook gebeuren bij het fietspad in Wieringen dat niet over de Wierdijk komt, maar er onderlangs. En dankzij de acties van het wandeloverleg bij Edam, met name ook van TeVoet-lid Jeroen Jacobse, kunnen de wandelaars daar nog steeds over het sluisje lopen. Fred vindt het wandeloverleg wel wat breedspakkerig, hoewel het zinvol kan zijn.

Spoordijk Wilnis-Vinkeveen

Onderhoud

Naar het idee van Fred is het nu in Noord-Holland vooral een zaak van paden en netwerken onderhouden en acute problemen oplossen. In de begintijd van zijn TeVoet-activiteiten, zo rond het jaar 2000, leek er bij overheden wel meer belangstelling voor het wandelen te zijn. En als je toen een artikel in een krant wilde laten plaatsen, dan was dat geen probleem. Nu lijken ook die minder geïnteresseerd. Hij overlegde veel met gemeentes en waterschappen en was overal met het (laten) aanleggen van overstapjes en bruggetjes bezig. Zelfs lukte het een tijdelijk pontje in te zetten om een wandeling bij Vinkeveen mogelijk te maken. Het is een beetje een paradox dat nu iedereen het belang van wandelen vanzelfsprekend vindt, maar er geen extra inspanningen en geld voor over heeft. Het wandelwezen is ook nogal versnipperd. De wandelorganisaties spreken te weinig met één stem (anders dan de fietsers) en

overheidsinstanties lijken ook meer geïnteresseerd in fietsers. Daarbij heeft iedere provincie zo zijn eigen wandelbeleid, wat onder andere tot gevolg heeft dat wandelnetwerken nogal verschillen van provincie tot provincie.

Nieuwe brug

Wandelnetwerken

Er zouden wel wat meer wandelnetwerken in zijn provincie mogen komen. Ze zijn nu nog vooral te vinden boven het Noordzeekanaal. Hij vindt het jammer dat landgoederen niet door paden met elkaar verbonden zijn. Je moet vaak terug naar de ingang van een landgoed om in het volgende te kunnen komen. "Er zouden eigenlijk overal achteringen moeten zijn, zodat je zo van het ene naar het andere landgoed kan doorsteken". Fred is een groot

voorzitter van het ontwikkelen van wandelnetwerken. Hij heeft deel uitgemaakt van de TeVoet-werkgroep Digitale Wandelrouteplanner en zou graag zien dat er één digitale wandelrouteplanner voor alle netwerken zou worden ontwikkeld. Het probleem met de netwerken is wel dat de situaties rond wandelpaden soms snel kunnen veranderen en dat er dus vaak gecontroleerd moet worden. Helaas is controle niet genoeg. “Je kunt wel doorgeven dat ergens een paaltje ontbreekt, maar het is begrijpelijk dat de aannemer die voor het onderhoud verantwoordelijk is, niet voor ieder ontbrekend paaltje uit het Noorden van Nederland komt aanzetten.”

Tijdelijk pontje

Een wandelende bioloog

Fred is een enthousiaste wandelaar. De meeste (lange-afstands)paden in Nederland heeft hij wel gelopen. Maar hij is ook veel in het buitenland geweest: in Europa (IJsland, Roemenië), maar ook in Peru, in Afrika, in Pakistan, India en Nepal. Vooral de bergen trekken hem. Hij vindt het een uitdaging trektochten voor te bereiden: de logistiek ervan, het uitkijken van de bepakkings, “Waar kan ik op besparen, hoeveel eten neem ik mee?” Nu hij wat ouder is, vraagt hij zich wel af of hij nog van die zware tochten kan of moet maken.

Fred is opgeleid als bioloog. Al tijdens zijn studie raakt hij geïnteresseerd in het zelf ontwikkelen van computer-programma's om zo zijn onderzoek te vergemakkelijken. Dat is hem later goed van pas gekomen bij het ontwikkelen van zijn eigen wandelwebsite. Daar zijn er tegenwoordig heel veel van, maar toen Fred er zo'n 25 jaar geleden mee begon, was hij een van de eersten. Als ICT-docent wilde hij een website bouwen en vroeg hij zich af: “Ja, waar ga ik dan over praten? Ik heb helemaal niks te melden aan de wereld.” Nou, dat viel wel mee toen hij op het idee kwam om er een *wandelwebsite* van te maken. Ook hier is het onderhoud een probleem: op een gegeven ogenblik wordt zo'n project heel groot en verouderd informatie gauw. Ooit droomde hij van een commerciële opzet, maar dat bleek toch niet reëel, daar is vaak niet genoeg geld voor. Op zijn website staat van alles: van wandelingen in Nederland tot beschrijvingen

van lange-afstandswandelingen binnen en buiten Europa. Een van de meest bezochte pagina's is de Kilimanjaro-pagina! Maar er staat ook een lijstje op van goedkope overnachtingsmogelijkheden langs het Pieterpad.

Madagaskar

Fred heeft als bioloog een bijzondere voorliefde voor Madagaskar. Daar wilde hij al in zijn studententijd naartoe, maar toen had hij er het geld niet voor. Nu is hij er inmiddels vier keer geweest en gaat hij er binnenkort weer heen. Madagaskar is een fantastisch eiland met bijzondere planten en dieren. De eerste keer heeft hij er zeven weken rondgereisd, veel gezien, veel foto's gemaakt. Later leerde hij iemand kennen die er een landgoed heeft waar hij na zijn pensionering in 2012 drie maanden heeft verbleven. Die bezoeken aan Madagaskar hebben Fred geïnspireerd tot het schrijven van twee boeken.

Voor de *Hortus Botanicus* in Amsterdam is Fred al heel lang actief. De *Hortus* is een plek van rust midden in Amsterdam, waar je heel bijzondere planten, bomen en vlinders kunt bewonderen. Je kunt er ook heerlijk lunchen of borrelen. Vroeger schreef Fred over een plant van de maand, later langere artikelen in hun magazine. De *Hortus* heeft voor hem ook gediend als achtergrond voor een spannende, deels historische roman met als centrale figuur botanicus Caspar Commelin die in 1706 de zaden van een geheimzinnige plant uit Borneo in een kistje in de tuin van de *Hortus Botanicus* van Amsterdam laat begraven. Als in onze tijd men bij graafwerkzaamheden de zaden vindt, blijken ze nog kiemkrachtig te zijn. De opgroeiende planten veroorzaken allerlei gedoe in de farmaceutische wereld. Maar ook dicht bij huis is er veel te wandelen. Als geboren Amsterdammer is Fred geïnteresseerd in de geschiedenis van zijn stad. Op zijn website kun je een paar stadswandelingen vinden waarbij hij aandacht heeft voor de architectuur en de geschiedenis van de plekken waar je langs komt. Ook voor Fred geldt dat je beter kunt gaan lopen dan gaan fietsen: zo ontdek je veel meer. Fred houdt van het avontuur van het wandelen, of het nu in verre landen is of dicht bij huis.

José Noijons

Nieuwjaarswandeling TeVoet

Verlag van een wandeling door de polders boven Schiedam

Op zaterdag 18 januari 2020 vond de traditionele TeVoet Nieuwjaarswandeling plaats, van metrostation Schiedam Nieuwland door Midden-Delfland naar Vlaardingen. De wandeling is uitgezet door Jan Rijnsburger. Onderweg vertelt hij ons hoe de wandelaar van vandaag de vruchten plukt van het polderen over de aanleg van de A4.

Hoe de aanleg van de A4 leidde tot kansen voor de wandelaar.

Al rond 1960 ontstaan plannen voor de aanleg van een rijksweg en in 1972 wordt een zandlichaam boven het maaiveldniveau opgeleverd. Natuur- en milieugroepen en de aanliggende gemeenten vrezen aantasting van natuur en landschap en versterking door geluidshinder. Het maatschappelijk verzet groeit. In de jaren 80 en 90 voert de Werkgroep Stop Rijksweg 19/A4 samen met de Midden-Delfland Vereniging een stevige lobby tegen de weg. De eisen die aan de weg worden gesteld (landschappelijke inpassing, beperking milieueffecten) komen steeds hoger te liggen. De toetssteen wordt: "Niet zien, niet horen en niet ruiken". Na de eeuwwisseling doorbreekt gedeputeerde Norder de ontstane patstelling. Hij laat voor- en tegenstanders aan een oplossing werken: niet zeven kilometer weg aanleggen, maar zeven vierkante kilometer gebied ontwikkelen. Zijn plan omvat een verdiepte ligging van de A4 en een pakket van maatregelen die de kwaliteit van Midden-Delfland verbeteren, zoals het eco-aquaduct A4 (een ecologische verbindingzone), een landtunnel tussen Schiedam–Vlaardingen met een groen dak, recreatieve routenetwerken en de openstelling van vijf nieuwe boeren(wandel)paden. Ruim 50 jaar na het eerste besluit is in december 2015 de openstelling eindelijk een feit.

Het weer is ongebruikelijk goed: droog en zo nu en dan een beetje zon. Prima wandelweer dus, en een goede opkomst. We gaan met 18 wandelaars op pad vanaf metrostation Schiedam-Nieuwland. We lopen over een smal dijkje langs de 740-jaar-oude Poldervaart, die vroeger de Nieuwe Maas verbond met de Delftse Schie. Halverwege een spannend moment: de woest kolkende wateruitlaat van de watermolen moet overgestoken worden. Gelukkig weet iedereen het droog te houden en bereiken we de voormalige keersluis bij de Delftse Schie. In café Schielicht, gelegen aan de Schie houden we koffiepauze.

Wateruitlaat

Koffiepauze

Poldervaart

Daarna gaan we de dijk af en de polder in via een recent geopend natuurpad, dat – zoals Jan ons vertelt – is bekostigd uit middelen ter compensatie voor de aanleg van de A-4 door Midden-Delfland. We genieten van het prachtige uitzicht, dat haarscherp is dankzij de wind uit het noordwesten. Over een innovatieve, drijvende loopbrug gaan wij, samen met de sloot, via een duiker onder het spoor door en verder de polder Noord-Kethel in.

Natuurpad Noord-Kethel

Pal aan de Schie, tussen Rotterdam en Delft, ligt de polder Noord-Kethel. Deze polder verbindt de oudere natuurgebieden, zoals de Vlietlanden, met de nieuw-ingerichte natuurgebieden aan de noordrand van Rotterdam. Begin 21e eeuw was de polder nog boerenland met weinig weidevogels. Inmiddels is 200 ha omgevormd tot een weidevogelreservaat van Natuurmonumenten en is het aantal broedende weidevogels zoals grutto en Kievit weer terug op het niveau van 1979.

Vanaf de Schie bij de Kandelaarbrug is buiten het broedseizoen een natuurpad opengesteld. Het natuurpad is ook opgenomen in een erfgoedroute van 8 km van Natuurmonumenten.

Kort volgen we een smal asfaltweggetje tot aan de boerderij van boer Rodenburg. We steken het erf over en gaan het boerenlandpad in. Voor het pad, dat alleen buiten het broedseizoen open is, ontvangt de boer een vergoeding uit het compensatieprogramma A4. Dit pad voert ons dwars door de zompige weiden van Midden-Delfland, waar we via een brug een prachtige, kronkelende waterloop (de Zweth) oversteken.

We lopen op vrij korte afstand evenwijdig aan de A4. Door de verdiepte aanleg is de weg echter nauwelijks te zien en het verkeersgeluid alleen te horen bij westenwind. We genieten van de wijde blik. Drie keer steken we de A4 over. Indrukwekkend is het 100 m brede eco-aquaduct over de A-4. Hier gaat de Zweth de A4 over. En voor ons ligt er een fraaie vlonderbrug om over te steken. Vanaf het eco-aquaduct hebben we zicht op zowel het natte als droge deel van de ecoverbinding, en op de verdiepte bak waarin de A4 ligt.

Het laatste stuk gaat door de Holiërhoekse polder, over mooie, rustige schelpenpaden en talloze – vaak smalle – bruggetjes. En zo komen we uit bij de Vlaardinger Vaart, waar in café Vlietzicht nog een paar TeVoeters, waaronder Eeffien Huizing, ons opwachten. Samen brengen we een toast uit op het nieuwe jaar en op het 25-jarig bestaan van TeVoet in 2020. De Nieuwjaarswandeling was weer een succes: mooi, boeiend en gezellig.

Tekst: Bert de Boer en Jan Rijnsburger

Foto's: Jan Tukker en Niek Fraterman

Café Vlietzicht

Eco-aquaduct A4

Dit is het grootste eco-aquaduct van Nederland. Een 'droge' ecologische verbinding en een aquaduct voor de riviertjes Slinksloot en Zweth. Met een breedte van 100 meter is het een unieke combinatie van land en water. De verbinding ligt op maaiveldniveau en de A4 loopt er verdiept onderdoor. Zo blijft de verbinding tussen de twee nabijgelegen natuurgebieden Vlaardingse Vlietlanden en de Ackerdijkse Plassen intact. Via het eco-aquaduct kunnen dieren zoals de Noordse woelmuis, de hermelijn, en de rugsleeppad zich makkelijker verplaatsen. Gelukkig mag de wandelaar deze verbinding ook gebruiken.

Om te lopen

De route start bij het metrostation Schiedam Nieuwland en eindigt bij café Vlietzicht. De totale lengte is 15,7 km. In het broedseizoen (globaal van 1 maart tot half juni) of met een hond is er een langere variant van 17,1 km en een kortere optie van 12,5 km.

Vanaf het eindpunt is het 1,4 km lopen naar de bushalte bij de begraafplaats Holy (Vlaardingen). Vandaar gaan bussen naar metrostation Vlaardingen-Oost.

De route is voor ongeveer 80% onverhard. Het kan nat en modderig zijn in de polder.

Horeca: na ca 1 km café Parckhoeve in het Pr.

Beatrixpark, na ongeveer 5 km café Schielicht in Kandelaar, bij het eindpunt café Vlietzicht.

Uitgebreide achtergrondinformatie en een routebeschrijving is te vinden op de website www.tevoet.nl onder het tabblad Wandelroutes<TeVoet wandelroutes><TeVoet wandelroute 018 Polders Schiedam-Vlaardingen.

Zie voor een gedetailleerde kaart en GPX:

<http://www.afstandmeten.nl/index.php?id=2563471>

Voor de route met omleidingen:

<http://www.afstandmeten.nl/index.php?id=2563513>

Voor meer wandelroutes:

<http://recreatie.middendelfland.net/wandelen/>

Routebeschrijving Nieujaarswandeling

De wandelroute start bij metrostation Schiedam-Nieuwland. In de 20er jaren van de 20ste eeuw was dit nog gemeente Kethel en Spaland en ontstond hier bij de halteplaats van de Hoekse Lijn een bij-dorp bij Kethel (Bijdorp), nu een nostalgisch wijkje tussen de nieuwbouw van Schiedam.

Poldervaart en Delftse Schie

Het eerste deel van de route gaat over de dijk naast de Poldervaart. Deze vaart is als boezemkanaal aangelegd in de 13de eeuw bij de aanleg van de polders in deze omgeving. Door het ontwateren is de veenachtige bodem gedaald en ligt het maaiveld inmiddels 3 m onder NAP. Momenteel heeft deze vaart geen boezemfunctie meer. Bij de buurtschap Kandelaar mondt de Poldervaart uit in de Delftse Schie. De verbinding is nu afgedamd, maar de oude sluis is nog te zien. De Delftse Schie was vroeger een belangrijke vaarweg van Delft naar zee, via Delfshaven. De route volgt nog een stukje de Delftse Schie. Bij de Kandelaarbrug gaan we de dijk af, naar het westen de polder in.

Noord-Kethel Polder en Holiërhoekse Polder

In de prehistorie was dit een achter de duinen gelegen krekenslandschap. Op de iets hoger gelegen kreekruggen werden in de Middeleeuwen de eerste wegen aangelegd. Vandaaruit werd het gebied ontgonnen en ontstond het typische Oud Hollandse veenweidelandschap met een grote rijkdom aan vogels. Ter compensatie van de aanleg van de A4, die dwars door dit gebied loopt, is er flink geïnvesteerd in de natuur en de ontsluiting van dit gebied voor recreatie. Onderweg zijn de resultaten te zien: natuurpaden, vlonderbruggen, het eco-aquaduct. Daarnaast zijn er ook oude elementen zoals de op een terp gebouwde 17de-eeuwse Hoeve Vrijlust, en de oude weggetjes: slingerend, smal, en veelal met knotwilgen er naast.

Boerenlandpaden

Boeren spelen een belangrijke rol bij het behoud van het landschap. Kernbegrippen zijn circulaire landbouw, beheer van het landschap, en educatie. Om de burger hiermee kennis te laten maken stellen zij hun bedrijven en gronden open voor bezoekers en wandelaars door middel van boerenlandpaden. In de route is zo'n boerenlandpad opgenomen.

Vlaardingervaart

Aan het einde van de polder gaat de route weer de dijk op. Daarboven ligt de Vlaardingervaart, vroeger een trekschuitverbinding tussen Delft en Vlaardingen. Op de plaats van een oude herberg en wisselplaats voor de trekpaarden ligt nu café Vlietzicht, het eindpunt van de route. Vanaf het terras heb je een prachtig uitzicht op de aan de overkant van de Vlaardingervaart gelegen Vlietlanden. Dit stukje land is nooit ingepolderd en ligt er dus nog bij zoals in de Middeleeuwen.

Tekst: Jos van der Heide

Foto's: Jan Tukker en Niek Fraterman

Reus in wandelland

Interview met Vladimir Mars

Wandelaar, fietser, klimmer, kanoër, gids, netwerksspecialist en van huis uit historicus. Toch hoort Vladimir Mars graag een andere benaming, namelijk routemaker. Dat geeft goed weer wat hij graag deed.

Vanuit de huiskamer heb je een mooi zicht op een Amsterdamse binnentuin. De poes struint rond, vogels vliegen over, wat een heerlijke plek. 'Ja', beaamt Vladimir Mars, 'maar er zit wel een macaber randje aan. Dit huis staat op een begraafplaats uit de 19e eeuw en niet alle graven zijn in de loop der jaren geruimd.'

In de tuin staat ook het kantoor van Lopende Zaken, het bureau dat heel wat heeft betekend voor de wandelinfrastructuur in Nederland. Sinds kort zijn

de activiteiten gestopt. Mars kan door hart- en hersenproblemen de zaken niet langer lopend houden. Zijn kennelijk slechte gezondheid is hem absoluut niet aan te zien, maar hij is er zeer open over. Het interview kent daarom ook een tijdslimiet. Dus geen ditjes en datjes meer, maar vragen stellen.

Hoe zou jij jouw activiteiten op wandelgebied in de afgelopen decennia willen omschrijven?

Nou, ik ben begonnen als leraar geschiedenis op het Spinozalyceum. Een Dalton-school, dus met de nodige vrijheid in onderwijs. Door overcompleteid ben ik ontslagen en ben toen gids geworden in de stad Utrecht. In die tijd was ik vooral fietser. Langzamerhand (ik was inmiddels werkzaam bij boekhandel Pied à Terre in Amsterdam) werd ik een wandelaar, want ik wilde dichterbij het landschap zijn. Om je heen kijken, stilstaan, de diepte opzoeken. En als historicus let je ook op cultuur-historische waarden van een wandeling, naast variëteit en onverharde paden.

Klopt het dat jij betrokken was bij de oprichting van TeVoet?

Ja, ik was één van de oprichters van deze club van wandelactivisten. Want zo kon je TeVoet wel noemen. Wij wandelaars werden geconfronteerd met allerlei verbodsbordjes, vooral aan de randen van de bebouwde kom. Je wilde verder, maar dat kon niet. Je ging ook niet zonder meer over iemand anders zijn land lopen, wat een club als Nemo wel deed. In die tijd, rond 1998, verschenen er rapporten van de Waterschappen over recreatief medegebruik van hun terreinen. Dan ga je daarover onderhandelen, maar dat kan alleen als er een organisatie achter je staat. Zo kregen we grasdijken open. Maar dan wil je ook door het weiland ernaast lopen. Ik ging gewoon bij boeren langs met in het hoofd "Nee heb je, ja kun je krijgen". Bij jonge boeren gaf dat weinig problemen. Met een groepje wandelaars over het land, okee, maar honden ... nee.

Jij was steeds de vragende partij, had je ook iets te bieden?

Nee, dat was het probleem. Op basis van vrijwilligheid van de ander moest je iets zien te bereiken. In 1994 is Lopende Zaken gestart, het 1e professionele routebureau in Nederland. We gingen in gesprek met de gedeputeerde van Zuid-Holland. "Kunnen we die boeren niet iets betalen?" Dat resulteerde in een Boerenlandpad-overeenkomst. Daarna konden we dat ook regelen in Utrecht en Noord-Holland. Als professional werd je als gesprekspartner van de overheid aanvaard bij de invulling van de openluchtrecreatie, zoals dat toen heette. Dat heeft geleid tot de ontwikkeling van veel routes en het ontwerpen van zogenaamde knooppunt-netwerken. De uitvoering ervan en ook het beheer en onderhoud ligt bij

andere instanties. Er kwam zelfs een kleine aannemer die zich specialiseerde in routebordjes, overstapjes, paaltjes en degelijke.

Je hebt ook wandelgidsen gemaakt. Wat was daarbij je motivatie?

Ik was ontevreden met de promotie van de wandelingen. Na de oplevering en opening van een netwerk deed de provincie of het recreatieschap verder niets. Maar wil je de wandelaar bereiken - en zeker de niet-digitaal ingestelde wandelaar - dan moet je aandacht blijven vragen. Hiervoor was geen geld. Dus toen dachten we: "dan doen we het zelf". We hielden het simpel. Geen stap-voor-stap beschrijvingen, want je hebt het voordeel van een knooppuntennetwerk. De gidsjes uit de serie 'Lopen over gras' uit 1982 (van Jouke van der Meij en Kees ten Holt) zijn een grote inspiratiebron geweest. Net als die van Wainwright. Maar wij hebben wel een topografische kaart en geen getekende. En het handige zakgids-formaat. Toch zijn de boekjes een soort achterhoedegevecht ten aanzien van de wandelaar die een route uitprint en op stap gaat. Of die een gps-route downloadt.

In dit nummer van Lopend Vuur staat Noord-Holland centraal. Met jouw gidsjes blijf je boven het Noordzeekanaal. Een bewuste keuze?

Nee, de wandelnetwerken in Zuid-Kennemerland en Amstelland zijn wel ontworpen, maar moeten nog aangelegd worden. Een gebied als Zuid-Kennemerland telt veel landgoederen en die zijn moeilijk open te krijgen. Vanuit de Natuurschoonwet krijgen de eigenaren geld voor onderhoud. Stel je landgoed dan ook open, maar nee, sommigen willen dat niet. Andere doen het wel, maar kiezen dan voor beperkte tijden. En markeren is uit den boze. Met een organisatie als Staatsbosbeheer is goed samen te werken, maar soms willen ze per se hun eigen routes handhaven en dat geeft dan verwarring met verschillende soorten markeringen. Ook met de boswachters/polderwachters van Natuurmonumenten kunnen we goed overweg. Maar dan komen de ecologen en biologen en

die willen niet. Ook al respecteer je het broedseizoen en blijf je op de paden. In Natura2000-gebieden hebben zij absolute zeggenschap en dat werkt voor routemakers heel belemmerend.

Als laatste: hoe denk jij over het eventueel samengaan van TeVoet met Wandelnet?

Het moet anders. En ik denk dat door mijn samenwerking met de Fietsersbond. Die werkt veel effectiever. Je zou je moeten presenteren als de evenknie van de Fietsersbond. Je bent de Wandelaarsbond of TeVoet, Als je maar het algemeen belang van de wandelaar behartigt. Je moet uitgenodigd worden om bij de ontwikkelingen van nieuwe plannen aan tafel te komen zitten. Of als er problemen zijn, bijvoorbeeld bij de spoorwegovergang in Heemstede. Het wandeloverleg maakt dan geen kans. Je moet lokaal zijn, want je praat met de wethouder. Je moet bewonersgroepen kennen, maar je moet wel een formele status hebben. En TeVoet kan dat net zo goed, of beter, dan Wandelnet. Zij zijn eigenlijk een combinatie van van alles en nog wat: appels en peren. Je moet dus niet op provinciaal niveau bezig zijn, maar gemeentelijk. Het gaat om het bestemmingsplan, om de wegenwet. En zoek vooral ook samenwerking met bijvoorbeeld de fietsers en omwonenden om iets voor elkaar te krijgen.

Met deze aansporing kwam een eind aan een prettig gesprek met Vladimir Mars, routemaker.

Constance Kemperman

Handige boekjes

Wandelnetwerken over landelijke paden? Mooi! Nog mooier is het als iemand daar al kant-en-klare wandelingen heeft uitgezet. Maak een keus, schrijf de knooppuntnummers in je handpalm en ga knopen lopen. Voor de zekerheid stop je het handzame boekje in je (broek)zak. En om elk verdwalen uit te sluiten download je toch ook maar de gps-track.

De serie *De mooiste netwerkwandelingen* telt 8 boekjes, waarvan 2 in Noord-Holland lopen. Geen stap-voor-stap beschrijving, maar een knooppuntenroute (vaak onverhard), voorzien van cultuur-historische achtergronden, leuke weetjes, mooie foto's en een topo-kaartje.

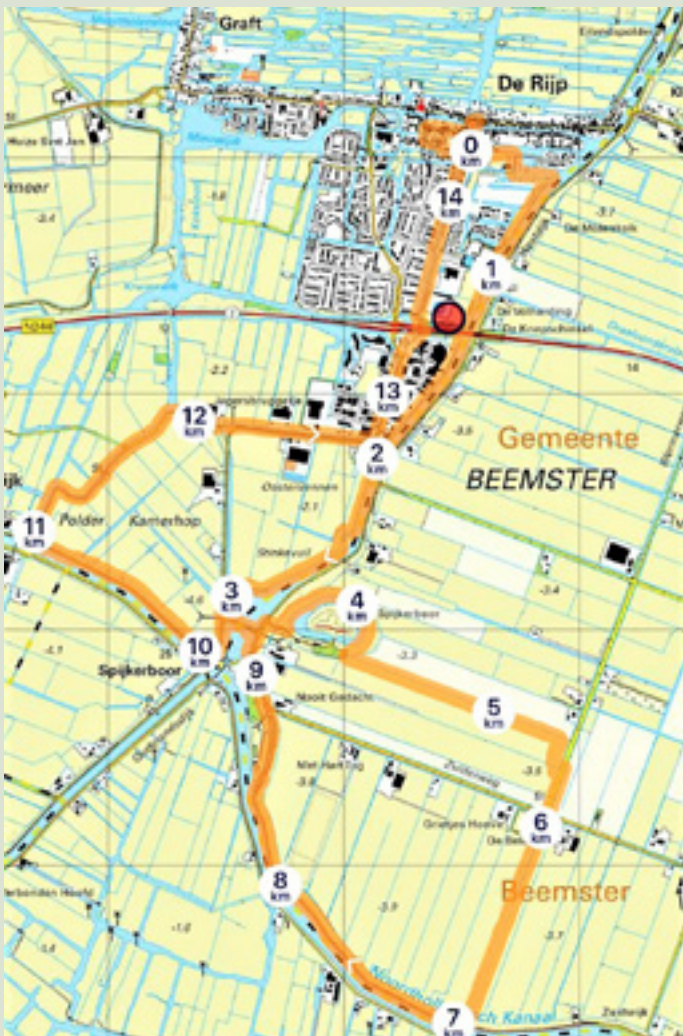

TeVoet Voorjaarswandeling De Rijk

Om te lopen

De route start in De Rijk. De Rijk is tweemaal per uur met bus EBS 305 te bereiken vanaf NS-station Amsterdam CS (IJ-zijde). De totale lengte is 14 km, grotendeels onverhard, honden op delen niet toegestaan. Horeca in De Rijk en in Spijkerboor. De wandeling loopt over de ringdijk van de Beemster (km 1-4), loopt dan lekker onverhard door de Beemster (km 5-7) en dan weer over de ringdijk die het zuiden van de Eilandspolder begrensd (km 7-11) om via de Eilandspolder (km 11-13) (ook onverhard) weer terug te keren in De Rijk (km 14).

Gedetailleerde informatie over de route is te vinden op de website onder het tabblad Wandelroutes<TeVoet wandelroutes><TeVoet wandelroute 019 De Rijk (NH).

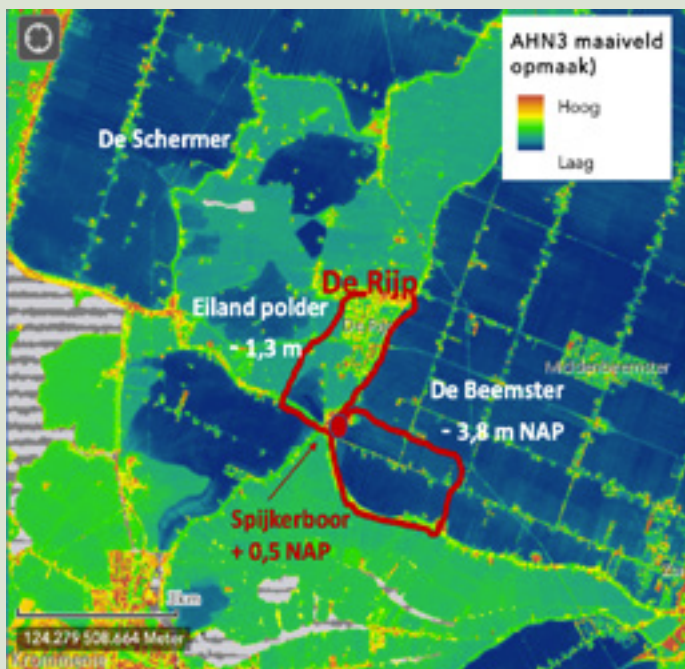
Maandag 9 maart 2020 togen Fred Triep en ik naar De Rijk. Wat een pittoresk plaatsje! Historisch en landschappelijk verrassend en boeiend. We gingen de wandelmogelijkheden verkennen voor de maartwandeling van TeVoet en afspraken maken voor een ontvangst in het Raadhuis.

Inmiddels is alles anders: van druk naar stil, van open naar gesloten, van uit naar thuis, van agenda controle naar onzekerheid. Maar twee zaken zijn wel zeker. Eén: een epidemie kent een begin én een einde. Twee: De Rijk en omgeving zal er niet door veranderen. De Rijk heeft al heel wat meegemaakt. Het stadje bestaat al vanaf de 13de eeuw! Een virus is gewoon te klein om De Rijk op haar grondvesten te doen schudden. Maar de mens heeft in het verleden zo drastisch ingegrepen in de directe omgeving van De Rijk dat zij in haar voortbestaan werd bedreigd. De vaak dramatische ontwikkelingen hebben hun sporen in het landschap achtergelaten. Sterker nog: die hebben De Rijk en haar omgeving vormgegeven. We hebben het gezien in ons rondje De Rijk.

De Rijk ontstond toen mensen zich in de 11de eeuw vestigden in de veengebieden in West-Friesland. Een prima stek, aantrekkelijk voor de verbouw van rogge en de zee was nabij. De bewoners beleefden gouden jaren met de haringvangst en walvisvaart. Het stadswapen van De Rijk getuigt daar nog van. Maar het veen klonk in en de zee drong zich op. Amsterdam groeide als kool. Aan geld was geen gebrek, wel aan landbouwgrond. Er moest wat gebeuren!

En het was zowaar een inwoner van De Rijk, te weten Jan Adriaanszoon Leeghwater (1575-1650), een molenmaker en waterbouwkundige, die het mogelijk maakte dat land werd drooggelegd. Zijn uitvinding, de bovenkruisende molen, was daarvoor essentieel. Hij had het toezicht op het droogmaken van de Beemster in 1612 en de

Actueel Hoogtebestand

Schermer (1635). De Rijk ligt tussen deze twee droogmakerijen in, in de Eilandspolder wat nog steeds een veengebied is.

“Spijkerboor steekt boven het land uit
en dat is duidelijk te zien
als je in de Beemster staat”

De beide droogmakerijen liggen gemiddeld 1-1,5 m lager dan het oorspronkelijke veengebied. Het Actueel Hoogtebestand laat dat zien. De wandeling is daar ingetekend met een lijn. De wandeling maakt twee lussen die elkaar raken ter hoogte van Spijkerboor. Spijkerboor steekt boven het land uit en dat is ook duidelijk te zien als je in de Beemster staat. Spijkerboor is het grootste fort van de Stelling van Amsterdam. Goed is te zien dat het fort precies op de scheiding ligt tussen beneden NAP (in het noorden) en boven NAP in het zuiden. Heel strategisch dus, want in het zuiden ligt Amsterdam.

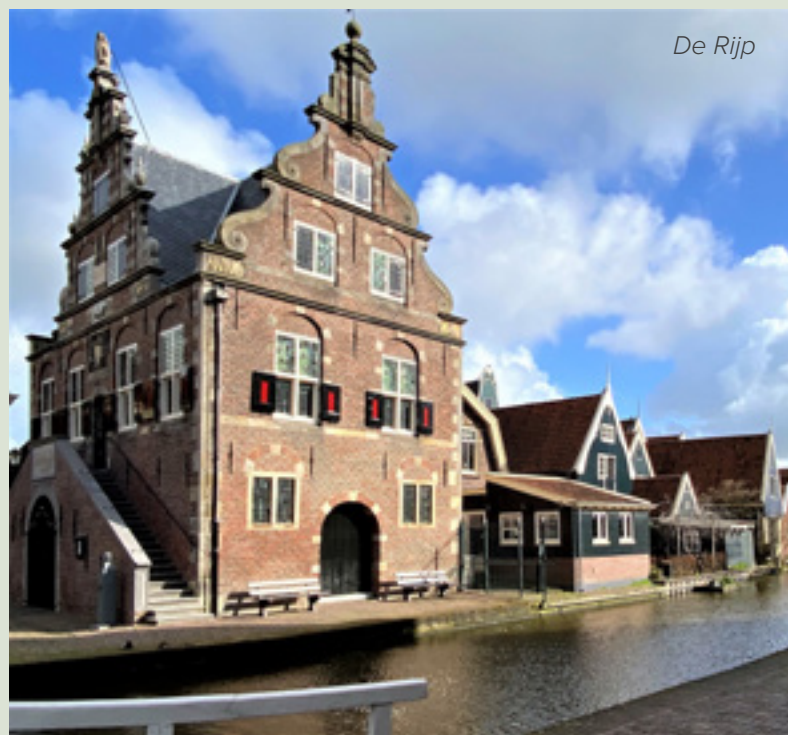
Tot onze verrassing blijken er in de Beemster tegenwoordig tulpenvelden te zijn. Ze zijn nog verstopt onder plastic doek dat door de wind golft. We zagen het eerst aan voor een grotere vaart gelegen langs de afwateringssloot. Maar nee het bleek echt een tulpenbed toen we dichterbij waren.

Na een stukje ringdijk duiken we de Eilandspolder in. Het is daar duidelijk natter dan in de Beemster ook al ligt die lager.

Het laatste stukje van de wandeling hebben we zicht op de kerktoeren van De Rijk. Via een fraai authentiek stukje stad komen we uit bij het beginpunt.

De wandeling was boeiender en meer onverhard dan we hadden verwacht. We willen deze wandeling dan ook heel graag nog eens met TeVoeters lopen. Misschien in het najaar. De Rijk en omgeving zal dan nog steeds hetzelfde zijn.

Bertie Schonk

De Rijk

Westfriese Omringdijk Streekpad 9

Tijdens de Fiets- en Wandelbeurs 2020 is het nieuwe Streekpad Westfriese Omringdijk gepresenteerd. De nieuwe wandelroute van 150 km volgt de iconische, eeuwenoude Westfriese Omringdijk in Noord-Holland. Ongeveer 1200 markeringen heeft de padwerkgroep aangebracht om wandelaars in de goede richting te wijzen. De route gaat via Hoorn, Alkmaar, Schagen, Medemblik en Enkhuizen. Volgens padcoördinator Pim Kuijpers is het pad “een historisch en actueel samenspel van land en water, stad en regio, natuur en cultuur.” Soms loopt het pad boven op de dijk, dan weer ernaast. Het slingert door de polders en natuurgebieden die aan de dijk grenzen. De Omringdijk wordt wel gezien als hét monument van Westfriesland.

Wandelen langs een icoon

De Westfriese Omringdijk dateert van ongeveer 1250. Eeuwenlang hebben inwoners van het waterland gewerkt aan de dijk die hen moest beschermen tegen het water. Tegen de stormen uit het noordwesten en de dreiging van wat toen de Zuiderzee was. Nooit was dat genoeg: dijkdoorbraken en overstromingen maakten het nodig om voortdurend waterkeringen te versterken. Er was steeds weer twist over de vraag wie verantwoordelijk was voor waterbeheersing en waterkering. In de loop van de 16e en 17e eeuw werden omringende meren en waterplassen zoals de Beemster en de Schermer drooggemaakt. Het noordwesten - een gevaarlijk gebied tijdens de winterstormen - was al eerder veiliggesteld toen de Zijpe en Wieringerwaard werden ingepolderd. En uiteindelijk werd in 1932 de Afsluitdijk gesloten en verdween de dreiging van de Zuiderzee.

Route en app

De route voert van Hoorn langs de Schermer naar Alkmaar en vervolgens langs het Noordhollandsch kanaal. Wandelaars lopen langs een hoge smalle dijk naar Schagen. Onderweg zijn de restanten te zien van dijkdoorbraken in de vroege middeleeuwen. Via kasteel Radboud in Medemblik vervolgt de route naar Enkhuizen, met tastbare herinneringen aan de VOC-tijd.

In de app ‘Westfriese Omringdijk’ wordt het verhaal verteld van de eeuwenoude strijd tegen het water. De geschiedenis van honderden jaren komt voorbij: de eerste zode, dijkdoorbraken, molens en gemalen. De app geeft waardevolle en interessante - met name waterstaatkundige - aanvulling op de informatie in het routeboek. Elk verhaal in de app is rijk geïllustreerd met foto's en kaarten. U vindt de app op www.hhnk.nl/apps

Het Streekpad is een initiatief van Recreatieschap Westfriesland en wordt mede mogelijk gemaakt door subsidie van de Provincie Noord-Holland. Het beheer en onderhoud worden verzorgd door Recreatie Noord-Holland, Recreatieschap Westfriesland en vrijwilligers van Wandelnet.

Het routeboek is te bestellen via <http://www.wandelnet.nl/omringdijk>

LANGS HET NOORDHOLLANDSCH KANAAL

LANGS WIERINGEN

LANGS HET IJSSELMEER

LANGS DE SCHERMER

© 2020 Marijn Bosma.nl
Kaartachtergrond uit Top 100NL, Kadaster

2 km

Bericht van kandidaat- bestuursleden & niet- aftredende bestuursleden

Aftreden bestuursleden en benoemen nieuwe bestuursleden

Na de bijzondere ALV van TeVoet in november hebben drie zittende bestuursleden kenbaar gemaakt in mei 2020 af te treden. Aansluitend is een oproep gedaan aan de leden van de vereniging om nieuwe bestuursleden voor te dragen. Rond de nieuwjaarswandeling in Zuid-Holland zijn er contacten gelegd tussen niet aftredende bestuursleden en actieve leden over mogelijke kandidaten voor de vrijkomende bestuursfuncties (voorzitter, secretaris en bestuurslid). Deze zoektocht heeft voorlopig de volgende twee kandidaat-bestuursleden opgeleverd:

Jeroen Jacobse

(regio Noord-Holland, woonplaats: Amsterdam);

Jan Rijnsburger

(regio Zuid-Holland, woonplaats: Vlaardingen).

Beide kandidaten zijn reeds jaren actief binnen het Wandeloverleg van Noord-Holland respectievelijk Zuid-Holland en kennen de regionale belangenbehartiging van binnenuit. De leden van het bestuur die niet aftredend zijn, penningmeester Nico van Delft (ZH) en bestuurslid Ineke Thierauf (Utrecht), zijn van plan hun zittingstermijn vol te maken. Hiermee zouden alle bestuursleden uit de Randstad komen. Dat is niet onbegrijpelijk, gezien het feit dat de meerderheid van de leden uit dit landsdeel komt, maar TeVoet wil nadrukkelijk een vereniging zijn voor wandelaars in heel het land. Daarom hoopt het kandidaat-bestuur dat er nog kandidaten van elders zijn.

Nadat de nieuwe bestuursleden 16 mei door de ALV zijn benoemd, kan het bestuur intern de taken verdelen. Deze verdeling zal mede afhankelijk zijn van de vervulling van beide onderstaande vacatures. (NB: statutair worden de leden Dagelijks bestuur op functie gekozen, dus feitelijk moet vooraf worden bepaald wie de functie van voorzitter en wie van secretaris gaat bekleden).

OPROEP AAN KANDIDATEN VOOR:

Bestuurslid

Redacteur Lopend Vuur en/of website

Binnen het kandidaat-bestuur bestaat nog één vacature die vervulling behoeft (5e bestuurslid, conform de statuten). Een kandidaat van buiten de Randstad is zeer welkom. Dat geluid mag eigenlijk niet ontbreken in het bestuur.

Verder zoekt het kandidaat-bestuur nog een coördinerend redacteur voor het ledenblad Lopend Vuur. Deze functie is mogelijk te combineren met het redacteurschap voor de website. Noodzakelijk is dit echter niet. Wilt u zich kandidaat stellen? Of kent u een geschikte kandidaat in uw omgeving? Of wilt u meer informatie over een functie die vacant is? Neem dan contact op met de secretaris van TeVoet, Niek Fraterman.

Voornemens van het kandidaat-bestuur

De bijzondere ALV in november heeft bij actieve TeVoet-leden tot veel vragen en discussies geleid. Nadat de kandidaat-bestuursleden zijn benoemd, wil het bestuur graag de leden in de ALV voorstellen om vanaf 2020/2021 de volgende onderwerpen aan te pakken:

1. Onderzoek toekomstperspectief TeVoet.
2. Samenwerking met andere organisaties.
3. Organisatie jubileumactiviteiten TeVoet 25 jaar.
4. Onderzoek naar doel en toepassing van barrièrepotje.

Het kandidaat-bestuur roept de leden op om bij de uitwerking van deze onderwerpen actief in werkgroepen mee te denken.

Jan Rijnsburger

10% KORTING
op uw Wandeluitrusting

Voor leden
van: **TEVOET**
VERENIGING VAN WANDELAARS

Bij uw wandelspecialzaak
Antilope Outdoor
Cortgene 9, Alblasserdam
078 - 785 03 51
www.antilopeoutdoor.nl

Deze bon is geldig tot 1 December 2020

Aangeboden

Vele jaargangen "Op lemen voeten", tegenwoordig "Wandelmagazine" geheten.
Neem contact op met Renée van der Haar
<reenevanderhaar@hotmail.com>

Meerdaagse wandelroutes in Nederland

Wandelend stilstaan bij oorlog en bevrijding

In Nederland zijn er naast de LAW's en de Streekpaden nog veel andere meerdaagse wandelroutes. In deze serie komen die minder bekende routes aan bod, en wordt verwezen naar meer informatie. Op de website van TeVoet is dit overzicht, met directe links, te vinden onder het tabblad <Routes van anderen>. In de Lopend Vuur van mei 2019 zijn routes in het noorden van Nederland aan bod geweest. In de Lopend Vuur van december 2019 pelgrims- en bezinningsroutes. Dit keer routes met als thema: de Tweede Wereldoorlog.

Vanaf 12 september 2019 tot en met 5 mei 2020 herdenken en vieren we de bevrijding van Nederland, 75 jaar geleden. Dit om de geschiedenis levend te houden, de verhalen door te vertellen, opdat we niet vergeten. Het Westerborkpad, de LAW15, 336 km, voert langs plaatsen die herinneren aan de Jodenvervolging. Het volgt de treinreis van de Hollandsche Schouwburg in Amsterdam naar Kamp Westerbork in Drenthe.

Er zijn ook lange-afstand-wandelroutes die verhalen van de oorlog en de bevrijding, die minder bekend zijn.

Grebbeliniepad

De Grebbelinie is militair erfgoed. Door de eeuwen lag hier in de Gelderse Vallei een belangrijke waterlinie tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. Begin 1940 kreeg zij als Valleistelling een centrale plaats in het Nederlandse verdedigingsplan bij een eventuele aanval van Duitsland. In de meidagen van 1940 is er op de Grebbeberg hevig gevochten. De inwoners van Spakenburg werden in allerijl per boot geëvacueerd. Tot inundatie is het niet gekomen. Het was een kansloze strijd.

De wandelroute is 91 km lang en loopt van Ochten (aan de Waal) naar Spakenburg. Een wandeling door een mooie, vredige vallei, met onderweg plaatsen die getuigen van een heftige geschiedenis.

Veel historische informatie is te vinden op www.grebbelinie.nl Hier is ook de gids (3de herziene druk 2017) te bestellen via de webshop.

Liberation Route Hiking Trail

De Stichting Liberation Route Europa (zie inzet) werkt al meer dan 10 jaar aan het vertellen van het verhaal van de bevrijding van Europa. Sinds kort is Jurriaan de Mol, een van de grondleggers van de stichting, directeur Nederland

van de Liberation Route Europe. Hij werkt nu aan de ontwikkeling van de Liberation Route Hiking Trail. Te voet kun je immers goed stilstaan bij de gedenkplaatsen en de verhalen in je opnemen. De ontwikkeling van een bijna 3000 km lange wandelroute van Londen naar Berlijn is een operatie op zich. De route volgt de weg van de geallieerden en zal gemarkeerd worden met Vectors of Memory, ontworpen door de Pools-Amerikaanse architect Daniel Libeskind, zelf kind van holocaust-overlevenden. De eerste Vectors of Memory zijn eind 2019 geplaatst o.a. in Margraten en Groesbeek. Bij de uitwerking is ook Wandelnet betrokken. Het is de bedoeling dat de route in mei 2020 on-line klaar is. Op de openingspagina van www.liberationroute.nl vind je een link naar de wandelroute. Onder <Documentation> kun je daar verdere informatie vinden, bijvoorbeeld over de route en de vertakkingen.

Liberation Route Europe

Het idee voor de Liberation Route Europe is in 2008 in de regio Arnhem-Nijmegen ontstaan. De route brengt de grote hoeveelheid herdenkingsplaatsen, verhalen en initiatieven samen in een totaal-concept. Jurriaan de Mol stond als directeur van het Regionaal Bureau Toerisme Arnhem Nijmegen aan de wieg van de stichting en bleef er als voorzitter van de Raad van Toezicht nauw bij betrokken. Het concept is inmiddels over heel Europa uitgerold.

Op de website www.liberationroute.nl zijn veel verhalen te vinden: grote verhalen van belangrijke episodes, maar ook heel persoonlijke verhalen. Op een interactieve kaart zijn de locaties te vinden van de vele honderden luisterlocaties, waar het verhaal van toen opnieuw gehoord kan worden. Ter gelegenheid van 75 jaar 44-45 is op de website www.euoperemembers.com heel veel informatie bijeen gebracht uit heel Europa, van Engeland tot Polen, en van de Waddeneilanden tot Napels: herdenkingen, exposities, verhalen.

gedetailleerde routebeschrijvingen, rijk voorzien van achtergrondinformatie, zijn te vinden op www.tweevoeter.nl/wandelroutes/slag-om-arnhem/

Bevrijdingspad Zeeland, de slag om de Schelde

In het najaar van 1944 vond de Slag om de Schelde plaats, de bloedigste op Nederlands grondgebied, maar de minst bekende. Vanuit Woensdrecht trokken de Canadese troepen Zeeland binnen. Op Walcheren zaten de Duitse troepen nog stevig verschanst in de bunkers, type Atlantikwall. Verovering van Walcheren, toen nog een eiland, was nodig omdat de Antwerpse haven weliswaar in handen van de geallieerden was, maar de Scheldemond nog niet. Er was een soort mini-D-Day-invasie nodig om Walcheren te veroveren. Kustlandingen bij Vlissingen en Westkapelle (Operatie Infatuate) en een slag om de Sloedam (verbinding tussen Beveland en Walcheren) leidden uiteindelijk tot de bevrijding van Walcheren op 8 november 1944. De verliezen aan beide zijden waren groot. Door bombardementen op de dijken stond 80% van Walcheren onder water. (bron: <http://www.allkindsofeverything.be/zeeland-en-zijn-bevrijdingsroute/#more-1292>)

Al deze gedenkwaardige plaatsen worden verbonden door de wandelroute Bevrijdingspad Zeeland, de Slag om de Schelde. De route is 135 km, en maakt gebruik van het wandelknooppuntennetwerk in Zeeland. De route loopt van Kapelle (NS-station) naar Arnhemuiden, en daarna een rondje Walcheren (Vlissingen, Westkapelle, Veere, Arnhemuiden). Een gids van de route wordt uitgegeven door de Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Meer info over het pad vind je op www.wandel.nl, zoeken op Bevrijdingspad.

Alice Drenthe

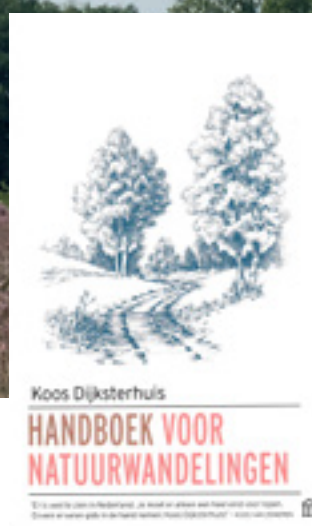

Airbornepad

Dit pad volgt de route van de Operatie Market Garden, vanuit het Belgische Lommel via Eindhoven, Groesbeek, Nijmegen en Oosterbeek naar Arnhem, dat één brug te ver bleek. De route is 225 km lang en is ontwikkeld door wandelvereniging OLAT (Olandse Lange Afstand Tippelaars) uit Eindhoven. Overzicht van de route en algemene informatie is te vinden op: www.olat.nl/airbornepad

Er is ook een gids. Onderweg kom je langs veel locaties van de Liberation Route Europe (zie inzet). Het is ook een heel mooie route, door een afwisselend landschap met historische plaatsen en langs industrieel erfgoed. Het wandel/fotoverslag van Jan Mikkers op de website www.airbornepad.nl (tabblad Pers en links Airborne) geeft je een indruk.

Is de hele route je teveel? Op de website van Tweevoeter vind je 5 rondwandelingen van 10 -20 km in het gebied tussen Wageningen en Oosterbeek. Hier vond het dramatische slotakkoord van de Operatie Market Garden plaats: de Slag om Arnhem. De wandelingen zijn gemaakt door Arthur van Essen. De

De paden op...

Dit keer enkele boeken en gidsen om inspiratie op te doen.

Lopen langs de Linge - Harry Stegeman

Dit is geen boek met wandelroutes, maar een gedetailleerd verslag van een tocht langs de 108 km lange rivier de Linge. Stegeman, oud gymleraar, wetenschapper en lector, start bij de bron in Doornenburg (bij de Duitse grens) en loopt in acht etappes naar de monding bij Gorinchem. Hij zoekt zijn weg zo dicht mogelijk bij het water, om het landschap met oog en oor te ervaren. En thuis op de bank loop je mee. De bocht om, de dijk over, de geschiedenis van een kasteel/landgoed/fort/kerk, het ontstaan van een stroomrug, de verklaring van de naam Elstar, de Betuwelijn en nog heel veel meer komt aan de orde en dat alles geardeerd met foto's en kaartjes. Het is even wennen aan de schrijfstijl: hier spreekt een oud-docent. Hij wil je met dit portret van de Linge inspireren om zelf op ontdekking te gaan.

€ 22,95 knnvuitgeverij.nl

Zeeuwse zwerftochten - Els van den Kerkhof, Aagje Feldbrugge en Hans Corbijn

Na *Walcherse wandelingen* komen de auteurs nu met 17 routes verspreid over heel Zeeland. De wandelingen (van 12 tot 21 km) brengen je naar bekende plekken als de boulevard van Vlissingen en de duinen bij Burgh-Haamstede. Prima. Daarnaast wordt er vaak gekozen voor een combinatie van een oud stadscentrum met een aantrekkelijk buitengebied, zoals bij Zierikzee, Hulst of Tholen. Maar ook alleen natuur (Sint Philipsland) of lopen over de Oosterscheldekering is mogelijk.

De gids biedt nuttige info over de route, de kaart en de routebeschrijving geflankeerd met cultuur/natuur/historische achtergrond. Dat levert, ondanks een klein lettertype, een vrij zware gids op van 144 bladzijden. Maar hij hoeft niet mee, want de beschrijving kun je ook vinden op internet: wandelzoekpagina.nl > zeeuwse zwerftochten, waar ook een gps-track kan worden gedownload.

€ 16,95 gegarandeerdonregelmatig.nl

Handboek voor natuurwandelingen - Koos Dijksterhuis

Dit boek omvat 12 wandelingen (15 - 30 km) in 12 verschillende landschappen verspreid over Nederland. Dijksterhuis is bioloog, schrijft dagelijks een *Natuurdagboek* in *Trouw* en noemt zichzelf een generalist. Hij maakt wandelingen omdat buitenlucht, daglicht en beweging drie essentiële dingen zijn. Dus ook in januari, als er sneeuw voorspelt is, gaat hij op pad en doet in 16 pagina's verslag van een 19 km lange tocht door de duinen bij Bergen (N-H). Alles wat hij op zijn wandeling ziet, hoort en ervaart wordt beschreven. En dat op een prettig leesbare manier. Hier is een observant aan het woord met kennis van zaken, die ook kritiek, bijvoorbeeld op de handelwijze van natuurbeheerders, niet schuwt. Met een simpel kaartje per wandeling kun je ook zelf op weg. Neem dan de volgende opdracht ter harte: noem, na de wandeling, één opmerkelijke waarneming per zintuig: wat heb je gezien, geroken, gehoord en gevoeld?

€ 17,50 (tweede druk) atlascontact.nl

Hart van Brabant - Charles Aerssens en Theo Halin

Dit zakformaat wandelgidsje is het 8e deel in de serie *De mooiste netwerkwan­delingen*. Het format is: geen stap-voor-stap routebeschrijvingen, maar een rijtje knooppunt­nummers dat de route vormt. Wel zijn er routekaartjes opgenomen en de liefhebber kan ook GPS-tracks downloaden. De 15 wandelingen (van 7 tot 16 km) doen natuurgebieden aan met namen als Baardwijkse Overlaat, Den Duiver, Gemeene Heide, De Gooren en Diessens Broek. Dat is het rustieke Brabantse land waar de auteurs je de weg wijzen. Beekdalen, stuifzandgebieden, bossen, vennen: het is puur natuur met heel veel onverharde paden!

Er is één maar aan dit gidsje: het is nog niet in de handel. De uitgever besloot om te wachten tot het wandelseizoen weer zou losbarsten. Hopelijk is dat snel!

€ 14,99 uitgeverijelmar.nl

Constance Kemperman

Nieuws

Corona-ellende

Afgelast. Gaat niet door. Uitgesteld! Op 4 april geen TeVoet Voorjaarswandeling in Noord-Holland, wellicht later in het jaar. Door heel veel tochten, die vaak grote aantallen wandelaars trekken, gaat een streep. Zo ook voor de 28e editie van de populaire Rode-Kruisbloesemtocht door de Betuwe. Ruim 30.000 wandelaars doen daar jaarlijks aan mee. Ze moeten nu wachten tot 17 april 2021. April is de maand dat de nieuwe NS-wandelingen gepresenteerd worden. Hiervan is afgezien omdat 'de trein nemen nu even geen uitje is.' Ook de 'Week van de teek' is uitgesteld. De nieuwe begindatum is 22 juni. Het zal de teek niet tegenhouden.

Alternatief wandelen

Ga naar natuurmonumenten.nl, scrol naar beneden en klik op 'Voor wie binnen moet blijven'. In de mooiste natuurgebieden kun je dan een virtuele wandeling maken.

Markerwadden

Vanaf medio april gaan er weer veerboten vanaf Lelystad varen naar het Haveneiland (= hoofdeiland). Omdat dit geen reguliere verbinding is, is aanmelden vooraf noodzakelijk. Dat kan via markerwadden.nl. Daar is ook info over de twee wandelroutes die inmiddels zijn uitgezet in dit natuurparadijs. Ze lopen deels over vlonders. Onderweg kom je langs drie vogelkijkhutten: neem de verrekijker mee.

Meldpunt fiets- en wandelpaden

Nederland kent voor de fietser en de wandelaar heel veel bewegwijzerde routes. De meeste routes worden door vrijwilligers onderhouden, maar ook de oplettende gebruiker kan natuurlijk melding maken van obstakels, vandalisme, beschadiging of slijtage. Tot voor kort waren daarvoor twee aparte meldpunten, nu is er een gecombineerde website meldpuntroutes.nl. Heel mooi, maar het aangeven van de plaats delict op de kaart is bepaald geen sinecure. Hopelijk zal dat alerte recreanten niet afschrikken.

Wandelroute van het jaar 2020

Het Belgische streekpad Waas- en Reynaertland is

uitgeroepen tot Wandelroute van 2020, de beste wandelroute in de Benelux. Het pad loopt van Lokeren in Oost-Vlaanderen naar Hulst in Zeeland. Deze 20-jaar oude route is in de afgelopen jaren vernieuwd en uitgebreid. Het is Reynaert de Vos die je 175 km lang op sleeptouw neemt. Het traject is voor 50% onverhard en voorzien van een geel-rode bewegwijzering.

Klompepad XL

Het was een bescheiden gezelschap dat vorige maand het 1e Klompepad XL (het Nederrijnse pad) opende. 27 km lang is voor een Klompepad heel veel, maar inkorten kan ook. Heteren is het startpunt van de route, maar je kunt ook op vijf andere punten beginnen met de rondwandeling door uiterwaarden, langs dijken, steenfabrieken, een kasteel en met een pontje naar de overkant. In beide richtingen gemarkeerd met een paarse klomp. Zie klompenpaden.nl > nederrijnsepad.

Wandelgemeente van 2020

Drie gemeentes strijden om de eer, te weten Berg en Dal (Gelderland), Westerwolde (Groningen) en Winterswijk (Gelderland). Zij zijn genomineerd op basis van een enquête over wandelvriendelijkheid. De randstad valt dan duidelijk af. Wandelkrant 'te voet' laat nu verslaggevers die gemeenten (en hun routes) testen. Vanaf april kan er ook zes weken lang door het publiek worden gestemd: tevoetonline.nl Daarna zal een onafhankelijke vakjury een oordeel vellen.

Wandelknooppunten in de provincie Utrecht

Afgelopen winter gingen de palen in de grond voor het wandelroutenetwerk Kromme Rijnstreek. In het voorjaar van 2020 zal ook in deze mooie regio vol landgoederen en boomgaarden het wandelroutenetwerk gereed zijn. Ruim 500 kilometer aan wandelmogelijkheden worden daar via knooppunten verbonden. De ambitie van de Provincie Utrecht is om de komende jaren te komen tot een volledig wandelnetwerk in de provincie. Begin 2018 heeft de coördinatie een extra boost gekregen door het oprichten op provinciaal niveau van een routebureau, zie <https://routebureau-utrecht.nl>. Onlangs toonde men daar een mooie foto van een splinternieuw bruggetje in het Gagelbos. Weer een extra stuk onverhard toegevoegd aan het wandelroutenetwerk, een oude wens van TeVoet!

